

Svarbus miškų vaidmuo

Anglies dvideginio kompensavimas bendradarbiaujant su šeimos ūkiais

Justė Kisieliūtė

Siekiant reguliuoti klimato kaitą ir sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį atmosferoje, pasaulyje įgyvendinama vis daugiau įvairių miškininkystės projektų. Miškams Žemėje tenka labai svarbus vaidmuo. Medžiai skaido ore esantį anglies dvideginį, naudodami anglį augimui ir išskirdami deguonį. Todėl veiksmingiausia kontroliuojama priemonė, mažinanti anglies dvideginio poveikį – tai miškų sodinimas ir plėtra. UAB „Antalis“ siūlo kompensuoti anglies dvideginį, išskiriamą gaminant bei transportuojant popierių, ir taip prisidėti prie Afrikoje įgyvendinamo medžių sodinimo projekto.

Visuotinė problema

Kodėl turėtume investuoti bei sodinti medžius būtent Afrikoje, o ne Lietuvoje ar kitur Europoje? Pirmia, klimato kaita yra visuotinė problema. Manoma, kad net 20 proc. šiltnamio efektą sukeliančių dujų pasaulyje išskiriama dėl miškų nykimo besivystančiose šalyse, kurį lemia žemės ūkio plėtra, medienos gavyba, netvarkinga miestų plėtra, miškininkystės tradicijų bei įstatymų trūkumas, gaisrai. Jų nykimas taip pat yra biologinės įvairovės mažėjimo, dirvožemio degradacijos priežastis. Be to, Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, miškų plotai didėja (per 50 metų – daugiau kaip 30 proc.). Miškų atsodinimas Europos Sąjungoje griežtai reglamentuojamas, o jų plėtra remiama struktūrinių fondų lėšomis. Šiuolaikinė pramonė naudoja medieną labai efektyviai. Likusios

medžio drožlės ir visos kitos iš pirmo žvilgsnio niekam netinkamos atliekos puikiai naudojamos. Pavyzdžiui, popieriaus gamyba jau daug metų turi mažai įtakos kertamų medžių skaičiui. Jo gamybai naudojamos susmulkintos medienos skiedros, popiermedžiai. Brandžiausia ir brangiausia mediena naudojama baldams ir statybinėms medžiagoms gaminti. Ekspertai teigia, kad miškininkystė, popieriaus ir kartono gamyba yra viena iš tvariausių pramonės šakų pasaulyje. Popierius ir kartonas taip pat gaminami ir iš atsakingai tvarkomų, prižiūrimų, atsodinamų miškų medienos. Visiškai kitokia padėtis susidariusi besivystančiose šalyse, kur miškų atsodinimas nėra savaime suprantamas, o jų apsauga nėra griežtai prižiūrima. Todėl skatinti žmones šiame regione gyventi iš pajamų, gaunamų auginant mišką – puiki iniciatyva.

Naudingiau – besivystančiame pasaulyje

Antra, investavus surinktas lėšas į besivystančias šalis gaunama gerokai didesnė aplinkosaugos, ekonominė bei socialinė grąža nei investavus Europoje. Pavyzdžiui, paprasčiausia nuperkama daugiau sodinukų, trąšų ir t. t. Be to, Afrikoje įgyvendinami miškininkystės projektai suteikia galimybių išsivystusioms šalims bendradarbiauti su skurdžių šalių bendruomenėmis, padėti joms susikurti nuolatinius pragyvenimo šaltinius, saugoti aplinką ir mažinti besivystančių šalių skurdą.

2009–2013 m. UAB „Antalis“ medžių sodinimo projektą vykdė Mozambique. Surinktomis lėšomis buvo pasodinta medžių 120 ha plote. Nuo 2014 m. projektas persikėlė į Malavį, Afrikoje. Malavis – viena

Lapuočių veisimas Afrikoje – gera išeitis

iš skurdžiausių pasaulio šalių. Ji susiduria su daugybe socialinių problemų, tokių kaip trumpa gyvenimo trukmė, didelis kūdikių mirtingumas, neraštingumas, sergamumas AIDS. Miškininkystės projektas vykdomas dviejuose Malavio regionuose – Dovo ir Neno – nuo 2007 metų. Projekto iniciatorė – Clintonų plėtros iniciatyva (angl. Clinton Development Initiative). Vienas iš pagrindinių kompensavimo projektų tikslų – mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Miškininkystės projektais siekiama darniai atkurti pažeistą aplinką ir padėti bendruomenėms įgyti teisę parduoti anglies dvideginio kreditus, uždirbtus plėtojant miškininkystę.

Kompensavimo kreditai

Įmonės bei pavieniai asmenys siekia kompensuoti išmetamą anglies dvideginį socialinės atsakomybės pagrindais, taip siekdami sumažinti aplinkai daromą poveikį. Kompensavimo kreditus jos įsigyja iš bendrovės UAB „Antalis“ arba iš jos partnerių: spaustuvių, dizaino agentūrų, raštinės prekėmis prekiaujančių įmonių, kurios siūlo kompensuoti gaminant ir transportuojant popierių išskirtą anglies dvideginį. Už kreditus gauti pinigai atitenka Malavio bendruomenėms.

Svarbiausias projekto veiksnys yra tai, kad atsi-perka visos investicijos, nes Afrikai visada reikėjo kitokio požiūrio ir bendradarbiavimo – būtent prekybos, o ne pagalbos. Besivystančiose šalyse kaimo bendruomenės yra „užstrigusios“ skurdo ir negebėjimo tinkamai panaudoti gamtos išteklius spąstuose. Šiandien Malavio žmonėms jau netenka gyventi pusbadžiu dirbant pliką žemę, iš kurios vargiai įmanoma prasimaitinti. Jiems nebereikia kasdien kovoti dėl išgyvenimo. Prekyba anglies dvideginio kreditais padeda bendruomenėms atsigauti ir pradėti kurti ekonominį stabilumą. Šimtai ūkininkų tapo naujų miškų sergėtojais ir gauna pajamų iš parduodamų anglies dvideginio kompensavimo kreditų.

Svarbu pasiūlyti galimybes išbristi iš skurdo

Skatinama imtis įvairių amatų

Projekte bendradarbiaujama su vietos organizacijomis bei Vyriausybe, kuri padeda įdarbinti ūkininkus, planuoti darbų eigą, stebėti projektą. Su vietos ūkininkais sudaromos medžių ir vaismedžių auginimo sutartys, rengiami planai. Kartą per metus atliekamas išauginto miško auditas. Ūkininkas, įvykdęs miško auginimo planą, kasmet gauna sutartą išmoką. Sodinukų ūkininkai gauna nemokamai, be to, pasirūpinama, kad jiems galėtų patarti ir techninę pagalbą suteikti specialiai parengti žmonės. Jie dalijasi ir verslo patirtimi, skatina vietos gyventojus imtis bitininkystės, paukštininkystės, amatų, kurti krautuvelės ir prekiauti savo dirbiniais, vaisiais, riešutais, sodinukais, pradėti kitokią veiklą, teikiančią pajamų ir užtikrinančią nuolatinį pragyvenimo šaltinį. Vietos vaikams pastatyta mokyklų. Yra ligoninė, kurioje gydomi gyvačių įgelti ir maliarija susirgę žmonės. Jau atsirado tam tikra infrastruktūra, kurią gali toliau plėtoti ne tik Malavio valstybė, bet ir kiti fondai. Dėl Malavio teritorijoje augančių miškų anglies dvideginio kiekis sumažinamas apie 117 t/ha. Projekto dėka 2000 smulkių šeimos ūkių jau atsodino daugiau kaip 2 mln. medžių, absorbuota apie 200 000 tonų anglies dvideginio.